

Genomförande av den utvidgade läroplikten i Lovisa stad

NFB 01.03.2022 § 28
376/12.01.02/2022

Beredning

direktören för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen, tfn 0440 555 250 och utbildningschef Timo Tenhunen, tfn 0440 555 332

Läropliktslagen

Läropliktslagen (1240/2020) trädde i kraft 1.8.2021. Skyldigheten att söka till andra stadiet och bestämmelserna om handlednings- och tillsynsansvar för den som ordnar den grundläggande utbildningen trädde i kraft redan 1.1.2021. Skyldigheten att söka till andra stadiet gäller de läropliktiga som har fullgjort den grundläggande utbildningen när den pågående vårterminen slutar (2021 i huvudsak de som är födda år 2005).

Läroplikten har som mål att för alla trygga de grundläggande kunskaper och den bildning som behövs i livet och i samhället samt att främja lika möjligheter att utveckla sig själv enligt förmåga och behov. Därtill har läroplikten som mål att höja utbildnings- och kompetensnivån, minska skillnaderna i lärande och öka likabehandlingen, jämlikheten och barns och ungas välfärd i utbildningen.

Enligt 2 § i läropliktslagen börjar läroplikten vid ingången av det i lagen om grundläggande utbildning (628/1998) avsedda läsåret det år då barnet fyller sju år. Läroplikten upphör

- om barnets läroplikt inte har förlängts på grund av funktionsnedsättning eller sjukdom
- när den läropliktiga fyller 18 år eller
- när den läropliktiga före det med godkänt resultat har avlagt en sådan examen som avses i lagen om studentexamen (502/2019) eller lagen om yrkesutbildning (531/2017) eller en motsvarande utbildning på Åland eller utbildning utomlands.

Den läropliktiga kan fullgöra läroplikten också genom att hen avlägger gymnasiets lärokurs efter den grundläggande utbildningen. Dessutom kan den läropliktiga fullgöra läroplikten i

- påbyggnadsundervisning efter den grundläggande utbildningen (tills 31.7.2022)
- utbildning som förbereder för gymnasieutbildning (tills 31.7.2022)
- utbildning som handleder för yrkesutbildning (tills 31.7.2022)
- utbildning som handleder för examensutbildning (från och med 1.8.2022)
- utbildning som handleder för arbete och ett självständigt liv (TELMA-utbildning)
- sådan utbildning vid en folkhögskola som riktar sig till läropliktiga
- grundläggande utbildning för vuxna
- sådan utbildning vid en folkhögskola där man följer de grunder i läroplanen för integrationsutbildningen för vuxna invandrare som avses i lagen om främjande av integration eller den rekommendation till läroplan för utbildning för invandrare som Utbildningsstyrelsen har utarbetat.

Boendekommunens och undervisningsanordnarens uppgifter

De nya uppgifterna för de läropliktigas boendekommun och dem som ordnar den grundläggande utbildningen finansieras genom statsandelssystemet för kommunal basservice. Enligt lagen om statsandel för kommunal basservice ersätts kommunerna de nya uppgifterna med statsandel till hundra procent. Statsandelen som finansministeriet beviljat är i sin helhet en allmän inkomstpост som inte har öronmärkts för någon viss service.

Läropliktslagen gäller alla elever inom den grundläggande utbildningen som är läropliktiga inom den grundläggande utbildningen efter 1.1.2021. Läroplikten upphör då studeranden fyller 18 år eller då hen före det avlägger en examen på andra stadiet eller en motsvarande utländsk examen. De elever som inte får ett avgångsbetyg från den grundläggande utbildningen inom den tid som anges i lagen ska hänvisas till den mest ändamålsenliga utbildningen, till exempel grundläggande utbildning för vuxna eller annan utbildning som omfattas av läroplikten. Undervisningsanordnaren ska i samarbete med andra aktörer överväga en utbildningsstig som lämpar sig bäst för den unga.

I sista hand ligger handlednings- och tillsynsansvaret på boendekommunen. Boendekommunens handlednings- och tillsynsansvar upphör och flyttas till utbildningsanordnaren när den läropliktiga har börjat utbildningen.

Anmälningskyldigheten enligt läropliktslagen (§ 11) uppstår

1. när den läropliktiga som slutfört den grundläggande utbildningen eller utbildningen i övergångsskedet inte har påbörjat läropliktsutbildning före den tidpunkt då läroplikten granskas. Tidpunkten bestäms årligen av Undervisnings- och kulturministeriet.
2. inom en månad från den tidpunkt då studierna avslutats om studierna har upphört vid en annan tidpunkt än vid utgången av vårterminen
3. när den läropliktiga avbryter studierna och inte har inlett nya studier
4. när utbildningsanordnaren har fattat beslut om avbrytande av fullgörandet av läroplikten tills vidare.

Boendekommunens nya uppgift är i enlighet med läropliktslagen att utreda den ungas helhetssituationen och behov av stöd tillsammans med den läropliktiga och hens vårdnadshavare eller annan laglig företrädare. Den unga ges handledning i att söka till lämplig utbildning, vid behov hänvisas den unga till ändamålsenliga tjänster (till exempel social- och hälso-tjänster, ungdomsväsendets tjänster, rehabiliteringstjänster). Vid behov ges den unga handledning i hur man söker avbrytande av fullgörandet av läroplikten om hen inte kan gå i skolan. Enligt 7 § i läropliktslagen fattas beslut om avbrytande av fullgörandet av läroplikten antingen av utbildningsanordnaren eller av den läropliktigas boendekommun. Boendekommunen fattar också vid behov beslut om anvisande av studieplats (15 § i läropliktslagen).

Den verkliga boendekommunen är vanligen den hemkommun som antecknats i befolkningsregistret. Den kan i vissa fall vara också någon annan adress som man meddelat till exempel läroanstalten eller en annan uppgift om bostadsort. Det som är avgörande är var den unga ska bo efter att ha avbrutit sina studier. Om det upptäckts att anmälan har skickats till fel kommun, ska den kommun som mottagit anmälan skicka uppgiften till den behöriga kommunen, det vill säga den läropliktigas hemkommun, om annan information inte finns tillgänglig.

Den utbildningsanordnare och kommun som har handlednings- och tillsynsansvar har enligt 23 § i läropliktslagen trots sekretessbestämmelserna rätt att av en annan utbildningsanordnare eller kommun få följande uppgifter

som är nödvändiga för att ska kunna fullgöra sina uppgifter enligt läropliktslagen:

- om den läropliktigas ansökan till utbildning
- om antagning och mottagande av studieplats
- om inledande och avbrytande av studier och avbrytande av fullgörandet av läroplikten.

I ärenden som berör den läropliktigas hälsotillstånd får utbildningsanordnaren eller kommunen uppgifter från den läropliktiga eller hans vårdnadshavare. När den läropliktiga är utan studieplats, omfattas hen inte av elev- och studerandevården.

Avbrytande av fullgörandet av läroplikten

Enligt 7 § i läropliktslagen har den läropliktiga rätt att avbryta fullgörandet av läroplikten med ansökan för viss tid

1. på grund av en långvarig sjukdom eller skada som hindrar fullgörandet av läroplikten
2. under moderskaps-, faderskaps- eller föräldraledigheten (i praktik föräldradagpenningssperioden)
3. under en tillfällig vistelse utomlands som varar i minst en månad, om den läropliktiga utomlands deltar i utbildning som motsvarar fullgörandet av läroplikten eller hen annars kan anses fullgöra sin läroplikt under vistelsen utomlands
4. på grund av något annat vägande skäl som hänför sig till den läropliktigas livssituation och som hindrar fullgörandet av läroplikten.

Fullgörandet av läroplikten kan avbrytas tills vidare om det hinder som avses i punkt 1 är av bestående natur. Innan beslutet fattas ska det utredas om läroplikten i de situationer som avses i punkterna 1 och 4 (sjukdom/skada, svår livssituation) kan fullgöras med hjälp av individuella val, individualisering, nödvändiga stödåtgärder eller rimliga anpassningar. Avbrytningsmotiveringarna gäller all läropliktstutbildning, också grundläggande utbildning. Beslutet om att avbryta läroplikten fattas utgående från ansökan. Den sökande har rätt att begära omprövning av beslutet hos regionförvaltningsverket inom 14 dagar från det att den sökande fick del av beslutet. Vid behov har man rätt att överklaga beslutet om begäran om omprövning hos förvaltningsdomstolen.

Anvisande av studieplats

Enligt 15 § i läropliktslagen ska boendekommunen fatta beslut om anvisande av studieplats inom två månader efter att anmälan inkommit. Den läropliktiga och hans vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare och den utbildningsanordnaren som den läropliktiga ska anvisas till som studerande ska höras innan ärendet avgörs. Beslutet om anvisande av studieplats ska delges den läropliktiga och hans vårdnadshavare eller någon annan laglig företrädare samt utbildningsanordnaren.

Den läropliktiga ska utan dröjsmål inleda studierna på den studieplats som anvisats hen. Ett beslut om anvisande av studieplats kan verkställas innan det har vunnit laga kraft. Man har rätt att söka ändring av beslutet om anvisande av studieplats. Man ska begära omprövning hos regionförvaltningsverket inom 14 dagar från det att man fick del av beslutet. Man har rätt att överklaga beslutet om begäran om omprövning hos förvaltningsdomstolen.

Studieplatsen anvisas vid den närmaste lämpliga läroanstalten. Läroanstalten kan även vara belägen i en annan kommun.

Boendekommunen har ingen skyldighet att anordna eller skaffa utbildning. Vid anvisande av en lämplig studieplats ska det tas hänsyn till utbildningsutbudet i området, avståndet och trafikförbindelserna mellan den läropliktigas hem och läroanstalten, den läropliktigas behov av särskilt stöd eller krävande särskilt stöd, den läropliktigas individuella önskemål samt det språk som den läropliktiga fullgjort den grundläggande utbildningen på eller individuella önskemål och färdigheter.

Uppföljnings- och tillsynstjänsten Valpas

Utbildningsstyrelsen har integrerat en elektronisk tjänst i tjänsten Studieinfo. Tjänsten heter Valpas. De tjänsteinnehavare som svarar för tillsyn av läroplikten kan följa upp den läropliktigas läge under hela läropliktsåldern. Idén bakom tjänsten Valpas är att ge stöd till den ansvarskedja där den läropliktiga flyttas från den ena aktören med handlednings- och tillsynsansvar till nästa så att det under den läropliktigas läroplikt finns någon som har tillsyn över fullgörandet av läroplikten. Direktören för centralen för bildning och välfärd har fattat ett tjänsteinnehavarbeslut (7.6.2021 § 25) om bevilja huvudanvändarrättigheterna till kommunhuvudansvarig och utbildningsanordnarens Valpas-kontaktpersoner. Beslutet justeras vid behov.

Uppgifts- och ansvarsfördelning som gäller den utvidgade läroplikten i Lovisa stad

I läropliktslagen anges inte vilken aktör i boendekommunen ansvarar för de handlednings- och tillsynsuppgifter som avses i läropliktslagen. Lovisa stads ansvarsområde för utbildning har planerat att iakttä de skyldigheter som gäller den utvidgade läroplikten enligt följande:

Förvaltningsstadgan (FM 16.6.2021 § 46) innefattar följande:

Om det är fråga om ett ärende som berör endast den egna språkgruppens läroanstalter eller utbildning, utövas nämnden för fostran och bildnings befogenhet av den vederbörande utbildningssektionen (§ 29.2). Den finskspråkiga och svenskspråkiga utbildningssektionen beslutar bland annat

- om att överföra en elev till specialundervisning mot vårdnadshavarnas samtycke
- om avstängning av elev eller studerande för viss tid, relegering av en elev eller studerande och förvägran av en elevs eller studerandes studierätt under den tid brottsutredning pågår.

Utbildningschefen (§ 37.4)

- beslutar om överföring av en elev till förlängd läroplikt
- anvisar närskola enligt nämnden för fostran och bildnings beslut om elevupptagningsområden
- beslutar enligt ansökan om att förlänga avgiftsfrihet för personer som omfattas av utvidgad läroplikt.

Följande förslag som ska tilläggas i förvaltningsstadgan finns inte med i förvaltningsstadgan då föredragningslistan skickas ut. Det har föreslagits att i utbildningschefens befogenheter ska tilläggas befogenhet i följande ärenden:

- beslutar om att avbryta genomförandet av läroplikt om den läropliktiga inte är studerande hos någon utbildningsanordnare
- beslutar om att anvisa en studieplats för den läropliktiga
- beslutar om studerandens rese- och inkvarteringsersättningar.

Rektorn inom den grundläggande utbildningen (§ 37.5)

- beslutar om att avbryta genomförandet av läroplikt och meddelar den läropliktigas hemkommun om ett tillsvidare gjort avbrott
- uppgör en plan för genomförandet av läroplikt för varaktigheten av en tidsbunden avstängning
- anser en läropliktig ha sagt upp sig
- antar en läropliktig som anvisats till läroanstalten.

Gymnasierektorn (§ 37.6)

- beslutar om att avbryta genomförandet av läroplikt och meddelar den läropliktigas hemkommun om ett tillsvidare gjort avbrott
- uppgör en plan för genomförandet av läroplikt för varaktigheten av en tidsbunden avstängning
- anser en läropliktig ha sagt upp sig
- antar en läropliktig som anvisats till läroanstalten.

Utöver det som nämnts i förvaltningsstadgan är det motiverat att konstatera följande:

Nämnden för fostran och bildning representerar Lovisa som boendekommun och

- ansvarar för ordnande av det handlednings- och tillsynsansvar som ingår i läroplikten
- övervakar läropliktiga Lovisabor som studerar på andra stadiet och i utbildning i övergångsskedet i andra kommuner
- ansvarar för handledning av de läropliktiga som avbrutit fullgörandet av läroplikten

Utbildningssektionen för den läropliktiga i fråga fattar beslut om

- att lämna en utredningsbegäran om vårdnadshavaren försummar sin skyldighet att övervaka fullgörandet av läroplikten.

Inom den grundläggande utbildningen

- ansvarar klassföreståndaren för uppföljningen av hur studierna framskrider
- ansvarar elevhandledaren för uppföljningen av att den läropliktiga efter den grundläggande utbildningen söker till utbildning på andra stadiet eller utbildning i övergångsskedet
- ansvarar elevhandledaren för uppföljningen av att den läropliktiga får och tar emot en studieplats i utbildning på andra stadiet eller utbildning i övergångsskedet och inleder studierna
- behandlar rektorn vårdnadshavarens begäran om avbrytande av fullgörandet av läroplikten: vårdnadshavaren kan begära om tillstånd att avbryta läroplikten i slutet av årskurs 9 innan den läropliktiga övergår till studierna på andra stadiet
- ansvarar elevhandledaren för handledning av de läropliktiga som inte fått en studieplats.

På gymnasiet

- kontrollerar rektorn om den läropliktiga omfattas av utvidgad läroplikt och avgiftsfrihet.
- fattar rektorn beslut om att förlänga läroplikten
- ansvarar grupphandledaren och elevhandledaren för uppföljningen av hur studierna framskrider

- behandlar rektorn vårdnadshavarens begäran om att avbryta fullgörandet av läroplikten
- ansvarar elevhandledaren och den uppsökande ungdomsarbetaren för handledning av den studerande som avbryter studierna
- ansvarar elevhandledaren och den uppsökande ungdomsarbetaren för fortsatt handledning av den studerande som slutfört gymnasiestudierna.

Den uppsökande ungdomsarbetaren ansvarar för fortsatt handledning av den studerande som fyllt 18 år.

I praktiken kan elevhandledaren vid behov bilda en mångprofessionell styrgrupp. Till styrgruppen hör

- elevhandledare
- uppsökande ungdomsarbetare
- skolkurator
- skolpsykolog
- hälsovårdare
- socialarbetare
- och vid behov invandrarkoordinator.

Föredragning

Direktör för centralen för bildning och välfärd Kirsi Kinnunen

Förslag

Nämnden för fostran och bildning godkänner genomförandet av den utvidgade läroplikten i Lovisa stad i enlighet med den ovanframställda planen.

Beslut

Nämnden för fostran och bildning godkänner genomförandet av den utvidgade läroplikten i Lovisa stad i enlighet med den ovanframställda planen.
